

DERSHANEYE DEVAM EDEN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA NEDENLERİNİN VE SERBEST ZAMAN ETKİNLİKLERİNE KATILIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Yavuz Selim AĞAOĞLU¹

ÖZET

Üniversitelerin görevi genci yetişkin rollere hazırlamak, toplumsal değerleri kazandırmak ve meslek sahibi olması için gerekli bilgi donanımını bireye yüklemektir. Dershaneler ise sadece derece, puan, sertifika vererek öğrencileri bilinçli bir standartta ve gerekli öğrenim derecelerini hedefleyen belirli seviyeye yükseltmeyi amaçlayan resmi kurumlardır. Başarılı bir ders çalışma süreci amaçlanan ile yaşanacak deneyimler arasındaki uyumdan doğar. Özgür katılımı ifade eden ve yaratıcı sonuçları olan serbest zaman, insanları doğru deneyimlerle besleyerek ahlaken sağlam karakterli ve erdemli kişiler olarak yetiştirir. Eğitim sürecinde yaşanan deneyimler kişinin duygularını kontrol etmesini ve topluma uyum sağlamasını esas edinir. Serbest zamanın eğitimsel amaçları içinde grup bütünlüğü ve dayanışması, gruplar arası ve grup içi uyum, sosyal ilişki ve cinsiyetlerin kabullenilmesi, zarafetin ve güzelliğin ifadesi, toplum içinde dengeyi koruyabilme, saldırganlığı önleme, kötü huyları ortadan kaldırma, milli ve milletlerarası itibarı koruma gibi nitelikler sıralanabilir. Bu çalışmanın amacı Tokat ilindeki dershanelere devam eden 175 erkek ve 163 bayan, toplam 388 üniversite öğrencisinin serbest zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini ve üniversite okuma nedenlerinin bunlara etkisini tespit etmeye yöneliktir. Çalışma sonuçlarına göre öğrencilerin üniversitede öğrenim görme nedeni olarak gelecekteki kariyer beklentileri % 55,9 ile ilk sırada yer almaktadır. Ayrıca öğrencilerin büyük ölçüde, serbest zaman aktivitesinden kendilerine kısa süreli enerji sağlamak için yararlandıkları anlaşılmaktadır (% 54,7).

Anahtar Kelimeler: Serbest zaman, Kamu Personel Seçme Sınavı(KPSS), Dershane, Üniversite

AN ASSESSMENT OF THE REASONS FOR ATTENDING UNIVERSITY AND FOR PARTICIPATING IN LEISURE TIME ACTIVITIES OF UNIVERSITY STUDENTS WHO ATTEND PRIVATE COURSES

ABSTRACT

Universities aim to prepare the young people for their adult roles, to make them gain societal values and to equip them with the necessary information to have an occupation. Private courses are official teaching institutions which aim to take the students' education level to a specific level and to a standard by giving them degrees, scores and certificates. A successful studying process arises from the harmony between the intended experiences and future experiences. Leisure time, which expresses free participation and creative results, feeds people with right experiences and raises them as morally strong and virtuous people. The experiences undergone during an education process require a person to control his/her feelings and to adapt to a society. The educational aims of leisure time can be listed as group integrity and cooperation, harmony between groups and within the group, accepting social relationships and genders, expression of grace and beauty, protecting harmony in society, preventing aggression and bad behaviors, and protecting national and international reputation.

¹Gaziosmanpaşa Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Tokat, Email: ysagaoglu@gop.edu.tr

The aim of this study is to determine how a total of 388 university students (175 male and 163 female) make use of their leisure time and also to determine their reasons for attending a university. The results of the study showed that the students' top reason for attending university is future career expectations with a percentage of 55,9%. In addition, it can be seen that the students mostly made use of leisure time activities to provide themselves with short time energy.

Key Words: Leisure, Public Personnel Selection Examination, Private Course, University

GİRİŞ

Serbest zaman kavramının en temel dışa vurum olarak göstergesi özünde özgürlük bulunması [1], sadece zamanı değil, zamanın değerlendirilmesini ifade etmesidir [2]. Serbest zamanı yalnızca bir kavram olarak görmek yerine, yaşam kalitesini artırmak için önemli bir unsur saymak ve içerdiği değerler ile algılamak gerekmektedir [3]. Bunun yanında serbest zaman zihinsel ve ruhsal bir davranışı da özünde taşımaktadır [4]. Diğer bir deyişle, Aristo “kişinin ne ile meşgul olduğu onun serbest zamanının ifadesidir” sözüyle serbest zamanın en temel ögesini vurgulamıştır [5]. Serbest zaman kavramı gelişmiş toplumlar üzerinde güçlü etkilere sahiptir. Bu etkiler serbest zaman alanında yapılan çalışmalar, iletişim ve gelişen toplum kimliğini desteklemekle kendini göstermektedir. Teknolojik gelişmeler sadece gittikçe artan ölçüde daha fazla ve daha mükemmel üretim mekanizmaları ile tüketim malları sağlamamış, aynı zamanda çalışma zamanından farklı serbest zaman kavramının meydana gelmesine neden olmuşlardır [6]. Günümüzde serbest zaman dünyada endüstrileşmiş toplumların sahip olduğu ve değerlendirdiği bir zaman olarak kendisini ifade etmektedir [7]. Modern toplumlarda insanlar, iş streslerinden uzaklaşarak serbest zamanda yapılan faaliyet ve huzurlu olmaya da ihtiyaç duymaktadır [8]. Yaratılan bu fırsatlar toplumlara ve bireylere yaşam içerisindeki deneyim kalitesini artırma imkanı vermektedir [9]. İnsanlar iş yaşamlarını devam ettirirken, aynı zamanda serbest zamanlarını değerlendirir, yaratıcılıklarını ve kendilerini ifade edebilecekleri aktivitelere de katılmak isterler. Bu davranış biçimleri gelişmiş toplumlardaki serbest zamanı değerlendirmeyi ifade eder [10]. Serbest zaman bir bireyin çevreyle olan maksimum ilişki durumunu ifade etmektedir [11]. Üniversite eğitim-öğretiminin amacı insan gücünü eğitim ve öğretim sistemi içinde en yüksek noktaya taşımak ve bireyleri ülke ve dünya gerçekleri ile yüzleştirmektir. Üniversiteler bu amaçla kurulmuş bilimsel araştırmaların yapıldığı ve yayımlandığı en üst düzeydeki eğitim ve öğretim kurumlarıdır. Aynı zamanda üniversitelerin sorumluluklarından biri bu fonksiyonlarını toplumsal sorunları çözmek için de kullanmalarıdır. Bu çerçevede üniversiteler bir yandan öğrencilere genel ve mesleki eğitim verirken, diğer yandan toplumun ve bireylerin şekillenmesinde rol oynamaktadırlar.

Diğer bir özellik olarak üniversiteler, maksimum eğitimli insan gücü kullanımını amaçlayan kurumlar olarak da nitelendirilebilir. Bu yönüyle üniversiteler toplumlara etkileyerek toplumsal yapıları geliştirici ve değiştirici özelliklere sahip, idealist yapıda ve faydacıdırlar. Artık günümüzde üniversiteler sadece bilgi üretmek ve transfer etmekle görevli değil aynı zamanda sosyal liderler yetiştiren, toplumsal şekillenmeyi sağlayan düşünce ve bireyleri de üretmektedir. Kişilere en iyi kariyer imkanı sunarlar, kariyer tanımlamaları yaparlar, kariyerlerinde ilerleme imkanı verirler. Duygusal ve sosyal olarak en dalgalanmalı yaşam yıllarında gençlerin bir de üniversiteyi bitirdikten sonra stres yaşaması onların psikolojik yönlerini çok olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) öğrencilerin üniversiteden sonraki meslek hayatını belirleyecek olması nedeni ile ciddi anlamda bir stres kaynağı olmakta ve bu konuda onların gelecek adına endişelerini artırmaktadır. Sınav sistemi nedeni ile gençler tam bir yarış havasına girmekte, buldukları rekabet ortamı gençleri daha da gergin ve huzursuz hale getirerek bu konudaki

sıkıntılarını artırmaktadır. Günümüzde çok sayıda öğrencinin dershaneye gitmek zorunda kalması ve dersane ücretlerinin aşırı pahalı olması hem aileleri maddi sıkıntıya sokmakta hem de ailelerin çocuklarından beklentilerini artırmaktadır. Dershane ve ailelerin aşırı başarı baskısı bazı gençleri kazanma mücadelesi içerisine sokmakta ve onların sınav dışı doğal psikolojik yönlerini ikinci plana atmaktadır.

Ders çalışma zorunluluğu nedeni ile sosyal ilişkileri ve eğlenme zamanları azalan gençler bu dönemdeki stres durumundan daha fazla etkilenerek, daha tahammülsüz hale gelebilmekte ve psikolojik yönden ciddi gerilim içine girebilmektedir. Kendi istediği meslek haricinde anne, baba ve çevrenin istediği meslek seçimine zorlanan gençlerde ciddi derecede ikilem ve bu konuda içsel çatışma oluşmakta ve sınav performansları etkilenmektedir. Öte yandan ideal ve psikolojik yönden sağlanan rahat bir öğrenme ve çalışma ortamı öğrencinin başarısını artırabilecektir. Üniversiteler ve yükseköğretim programları incelendiğinde birçok bölümün mezunlarına istihdam sağlayamadığı, sadece alan bilgisi vermekle sınırlı kaldığı görülmektedir. Dolayısıyla birçok genç tercih listelerine yazdıkları bölümlerin kendileri için nasıl bir gelecek hazırladığı konusunda bilgi sahibi olmaksızın, okuyacakları yükseköğretim programını seçmektedir. Bu gençler bir veya iki yıl gibi kısa bir süre sonra eğitimleri sırasında edindikleri bilgilerin hayatlarını kazanmalarına ne ölçüde katkıda bulunduğunu fark etmektedirler. Bir ülkede eğitim ve insan gücünün kalitesi, meslek sahibinin niteliği ile bir arada düşünülmemekte ve değerlendirilmemektedir. Bir mesleğe rastgele ya da zorunlu olarak sahip olmuş, kişisel ve mesleki nitelikleri uygun olmayan kişilerin sistem içerisinde başarılı olmaları beklenemez. Çünkü gelişen teknoloji, mesleklerin yerini alamamakta, aksine teknolojiyi etkin kullanabilen daha kaliteli meslek ve işgücü gerektirmektedir. Bu bakımdan nitelikli meslek sorunu meslek adaylarının yetiştirilmesinden, istihdamına oradan da kurumda tutulmasına ve geliştirilmesine kadar tüm süreçleri içine almaktadır.

Bu çalışma; Tokat ilinde dersanelere giden üniversiteye devam eden ve mezun olmuş öğrencilerin serbest zamanlarını nasıl değerlendirdikleri, serbest zaman etkinliklerine katılma ve katılmama nedenlerinin belirlenmesine yönelik durum belirlemesine yönelik bir araştırmadır. Dersanelere devam eden öğrencilerin serbest zaman etkinliklerine katılımında hangi unsurları önemli gördüklerinin ortaya konulmasına, onların bu etkinliklere katılmalarını kısıtlayan unsurların belirlenmesine ve ortadan kaldırılması yolunda ele alınabilecek çabalara yol gösterecektir.

MATERYAL VE METOD

Çalışmanın amacına yönelik değerlendirmelerde bulunabilmek (birincil verilere ulaşabilmek) için anket tekniğine başvurulmuştur. Anketin geliştirilmesi için öncelikle benzer değişkenler üzerinde yapılmış araştırmaları içeren literatür incelenmiştir. Elde edilen bilgiler ışığında, araştırma için kullanılması planlanan anket ölçeği değişkenlerinin daha önce bu kapsamda yapılmış olan araştırmaların ölçek değişkenleri ile adaptasyonları sağlanmıştır. Hazırlanmış olan anketler, 2009-2010 yılında Tokat ilindeki dersanelere KPSS için devam eden n=175 erkek, n=163 kadın ve toplam n=338 denek üzerinde uygulanmıştır. Anket, dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin kişisel özellikleri ile ilgili sorular yer alırken (4 değişken), ikinci bölümde üniversite okuma nedenlerine ilişkin (2 değişken) ifadeler yer verilmiştir. Üçüncü bölümdeki sorular 5'li Likert ölçeği (1=kesinlikle katılıyorum, 2=katılıyorum, 3=kararsızım, 4=katılmıyorum, 5=kesinlikle katılmıyorum) ile hazırlanmış ve 10 değişkeni içermektedir. Dördüncü bölüm ise grup aktivitelerini (6 grup aktivitesi) sorgulayan seçenekli sorulardan oluşmaktadır. Aktiviteler öğrencilerin dershaneye devam ettiği dönemde katıldığı aktiviteler olarak sınırlandırılmıştır.

Anketin anketör eşliğinde doldurulma süresi 7-11 dakika arasında değişmekle birlikte ortalama 8 dakika almaktadır. Verilerin değerlendirilmesi aşamasında, frekans (f) yüzde (%) ortalama ($\bar{x}$) ve standart sapma (SS) gibi tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Öğrencilerin cinsiyet, bölüm ve öğrenim durumları

Cinsiyet				Bölüm										Öğrenim durumu		Toplam						
Bay		Bayan		Sınıf Öğretmenliği		Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokuu		İngilizce		Müzik Öğretmenliği		Tarih		İşletme			Sosyal Bilgiler Öğretmenliği		Öğrenciyim		Mezunum	
n	175	n	163	n	35	n	22	n	18	n	14	n	13	n	12	n	11	n	135	n	203	338
%	51,8	%	48,2	%	10,4	%	6,5	%	5,3	%	4,1	%	3,8	%	3,6	%	3,3	%	39,9	%	60,1	100,0

Bu çalışmayı oluşturan örneklemin % 51,8'ini (n=175) erkek, %48,2'ini (n=163) ise bayan öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin bölümlere göre dağılımına bakıldığında dershaneye devam edenlerin en fazla sınıf öğretmenliği bölümünde olduğu görülmektedir. Ayrıca dershaneye devam eden öğrencilerin çoğunluğunun dikkat çekici biçimde mezun öğrenciler (%60,1) oluşturmaktadır (Tablo 1).

Tablo 2. Öğrencilerin üniversiteye giriş nedenlerinin dağılımı

Nedenler	n	%
Üniversitede yeni şeyler öğrenmek beni mutlu ettiği için	30	8,9
Benim için üniversiteyi okumak en ideal seçenek olduğundan	70	20,7
Üniversiteyi okumak benim gelecekteki kariyerim için en iyi tercih olduğundan	189	55,9
Üniversiteyi okumak kendimi önemli hissetmeme neden olduğu için	20	5,9
Diploma sahibi olmak için	24	7,1
Üniversite ortamını merak ettiğim için	5	1,5
Toplam	338	100,0

Dershaneye devam eden öğrencilerin önemli kısmı (%55,9-n=189) üniversite okuma nedenlerini öncelikle gelecekteki kariyerleri ile ilişkilendirmekte, %20'si ise en ideal seçeneklerden biri olarak açıklamaktadır. Bu bulgular öğrencilerin üniversite eğitimini kariyer seçimine başlangıç yapmak için tercih ettiği ve bu seçimi çalışma hayatını oluşturacak bir iş ya da pozisyon olarak algıladığı biçiminde anlaşılabilir (Tablo 2).

Tablo 3. Öğrencilerin üniversitedeki sınavlara çalışma nedenleri

Sınavlara çalışma nedenleri	n	%
Yeni bilgiler öğrenmek beni mutlu ettiği için	36	10,7
Ders geçmek	121	35,8
Bilgi almak kendimi önemli hissettiriyor	107	31,7
Kariyerim için gerekli olduğundan	32	9,5
Yüksek puan alabilmek	39	11,5
Alanımdaki derslerin içeriğini beğenmediğim için çalışıyorum	3	,9
Toplam	338	100,0

Tablo 3'de görüldüğü gibi, bilgi kazanarak kendini önemli hissetmek yahut mutlu olmak amacını ön planda tutan öğrenciler örneklemin %31'ini, hedeflerinin sadece dersleri geçebilmek olduğunu belirtenler ise %35,8'ini oluşturmaktadır (Tablo 3). Sadece ders geçmek için öğrenim yapmak üniversite eğitiminin algılamasını doğru olarak ifade etmemektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin serbest zaman aktivitelerine katılım nedenleri

Aktivitelere katılma nedenleri	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
KPSS'na çalışırken serbest zamanımı planlı bir şekilde değerlendirebiliyorum	46	13,6	149	44,1	67	19,8	56	16,6	20	5,9
KPSS stresinden uzun süreli uzaklaşmak için serbest zaman aktivitesi yapıyorum	34	10,1	167	49,4	61	18,0	60	17,8	16	4,7
Serbest zaman aktivitesi kısa süreli psikolojik rahatlama sağlıyor	73	21,6	185	54,7	49	14,5	27	8,0	4	1,2
Serbest zaman aktivitesini kendime yeniden enerji depolamak için yapıyorum	76	22,5	178	52,7	59	17,5	16	4,7	9	2,7
Serbest zaman aktivitesine katılmak KPSS'ye çalışma isteğini artırıyor	45	13,3	137	40,5	89	26,3	53	15,7	14	4,1
KPSS'na çalışırken serbest zaman aktivitesi için zaman bulabiliyorum	31	9,2	140	41,4	75	22,2	69	20,4	23	6,8
Sınav stresi beni etkilemeden serbest zaman aktivitesi yapabiliyorum	36	10,7	134	39,6	66	19,5	81	24,0	21	6,2
KPSS'ye çalışmaktan kaçmak için serbest zaman aktivitesi yapıyorum	29	8,6	94	27,8	72	21,3	100	29,6	43	12,7
Dershaneye devam ettiğim dönemde serbest zaman aktivitesine daha fazla katılıyorum	23	6,8	107	31,7	62	18,3	110	32,5	36	10,7
KPSS'na hazırlığı azalttım, serbest zaman aktivitesine daha fazla zaman ayırıyorum	30	8,9	91	26,9	63	18,6	102	30,2	52	15,4

Önermelerden anlaşılacağı gibi, öğrencilerin tamamen KPSS'na odaklandıkları anlaşılmaktadır. Çünkü öğrencilerin büyük çoğunluğu "KPSS çalışmaktan kaçmak için serbest zaman aktivitesi yapıyorum" önermesine %29,6 (n=100) ve "KPSS'na hazırlığı azalttım, serbest zaman aktivitesine daha fazla zaman ayırıyorum" önermesine % 30,2 (n=102) oranında "katılmıyorum" cevabını verdikleri görülmektedir. Bunun yanında öğrencilerin serbest zamana önem veren diğer önermeler ise daha az katıldıkları görülmektedir (Tablo 4).

Tablo 5. Öğrencilerin katıldığı değişik aktivitelerin dağılımı (1. ve 2. grup aktiviteler)

		1. Grup Aktiviteler					2. Grup Aktiviteler							
		Aktif Sporlar	Tehlikeli Spor	Balık Tutma	Müzik Dinlemek	Dans	Dışında Yemek Yemek	Aileyle Zaman Geçirmek	Partiyle Katılmak	Tatil Yapmak	Serbest Zaman Gruplarına Katılmak	Arkadaş Ortamına Katılmak	Sinema/ Tiyatro	Spor Programları İzlemek
Evet	n	168	28	51	66	60	100	98	60	75	55	150	155	79
	%	49,7	8,3	15,1	19,5	17,8	29,6	29,0	17,8	22,2	16,3	44,4	45,9	23,4
Hayır	n	170	310	287	272	278	238	240	278	263	283	188	183	259
	%	50,3	91,7	84,9	80,5	82,2	70,4	71,0	82,2	77,8	83,7	55,6	54,1	76,6

Birinci grup aktiviteler içinde öğrencilerin en çok katıldığı aktivite %49,7 ile sportif aktiviteler olmuştur. İkinci grup aktiviteler içinde ise sinema ve tiyatroya gitmek % 45,7 ile en çok katılım gösterilen aktivite olarak belirtilmiştir (Tablo 5).

Tablo 6. Öğrencilerin katıldığı değişik aktiviteler (3,4,5 ve 6. grup aktiviteler)

		3. Grup Aktiviteler					4. Grup Aktiviteler				5. Grup Aktiviteler				6. Grup Aktiviteler			
		Bilgisayar Oyunları Oynamak	Ei Ve İş Becerileriyle Uğraşmak	Hobilerle Uğraşmak	Resim Yapmak	Yüzme	Bahçe İşleri	Kitap Okumak	Dikiş/Nakış	Meditasyon Yapmak	Gazete Okumak	Müzik Dinlemek	Radio Dinleme	Yürüyüş	Politik Aktivitelere Katılmak	Dini Aktivitelere Katılmak	Gönüllü Kuruluşlarda Çalışmak	Hayır İşleri
Evet	n	115	52	106	51	81	72	183	26	45	133	208	88	141	97	71	74	47
	%	34,0	15,4	31,4	15,1	24,0	21,3	54,1	7,7	13,3	39,3	61,5	26,0	41,7	28,7	21,0	21,9	13,9
Hayır	n	223	286	232	287	257	266	155	312	293	205	130	250	197	241	267	264	291
	%	66,0	84,6	68,6	84,9	76,0	78,7	45,9	92,3	86,7	60,7	38,5	74,0	58,3	71,3	79,0	78,1	86,1

Üçüncü grup aktiviteler içinde öğrencilerin en çok katıldığı aktivite %34,0 ile “bilgisayar oyunları oynamak” olurken dördüncü grup aktiviteler içinde “kitap okumak” % 54,1 ile en çok katılım sağlanan aktivite olarak belirginleşmektedir. Beşinci grup aktivitelerinde öğrenciler “müzik dinlemeyi” (%61,5) en çok yaptıkları serbest zaman aktivitesi olarak belirtmektedir. Altıncı grup aktivitelerinde ise “politik aktivitelere katılmak” öğrencilerin en çok katıldığı serbest zaman aktivitesi olarak görülmektedir (Tablo 6).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Serbest zaman kavramı ilgi alanlarına, meslek dallarına göre değişir ama öğrenci bazında düşünülürse, öğrencinin ders dışında yapabileceği her türlü etkinliği ve kendisini dershaneden soyutladığı zamanı kapsar [12]. Serbest zamanda yaşanan deneyimlerin öğrencilere hissettirdikleri

önem taşımaktadır. Bu bağlamda öğrenciler, ders dışı zamanlarını değerlendirecekleri tesis ve rekreasyon programları sayesinde kendilerini iyi hissedeceklerdir.

Larson, gençlerin zamanlarının büyük çoğunluğunu okul yaşamı ve yapılandırılmamış “serbest zamanlar” ile geçirdiklerini, oysa özellikle 21. Yüzyılda, onların kişisel gelişimleri için bunun yetersiz olduğunu belirtmekte, spor, sanat gibi yapılandırılmış aktiviteler ile organizasyonlara katılımın sadece gelişimlerini başlatmada değil aynı zamanda yeni bir dilin kazanımında da etkili olduğunu bildirmektedir [13]. Pek çok aile, çocuk ve gençlerin serbest zaman etkinliklerine katılımlarının derslane başarılarını olumsuz etkileyeceği konusunda endişe duymaktadır. Bu kaygıları nedeniyle aileler çocuklarının serbest zaman etkinliklerine katılımlarını zaman zaman engelleyebilmektedirler. Yapılan bir çalışmada gençler serbest zaman etkinliklerinin okul başarısı üzerindeki olumsuz etkisini sadece %11 oranında algılamaktadırlar. Bu gençlerin yarısı okul başarılarının serbest zaman etkinliklerinden hiç etkilenmediğini ve serbest zaman etkinlikleri öncesi durumlarının daha sonra da devam ettiğini bildirirken, %36’sı olumlu yönde bir gelişme olarak tanımlamaktadır [14]. Bu sonuç bizi okul başarısızlığı gösteren öğrencileri serbest zaman etkinliklerine yönlendirmede cesaretlendirebilir.

Bu çalışmada daha çok sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin dershanelere devam ettiği görülmektedir. Sınıf öğretmenliği bölümlerinin atamalarındaki kontenjan sayısının her yıl fazla olması bu öğrencilerinin meslek edinme hususundaki motivasyonlarını yüksek tutmaktadır. Örneklemin serbest zaman değerlendirme faaliyetlerinde, müzik dinleme, sinema ve tiyatro türü sosyal aktivitelere katılma, kitap okuma ve sportif aktivitelerde bulunma seçenekleri ön plandadır. Bu sonuç, Lapa ve Ardahan’ın (2010) çalışma sonuçları [15] ile benzerlik göstermektedir. Bununla beraber, Kiper (2009), Süzer (1997) ve Önder (2003)’in yaptıkları farklı çalışmalarda, öğrencilerin belirli ölçüde de olsa serbest zamana sahip oldukları, ancak bu zamanı değerlendirme konusunda yetersiz kaldıkları ve genellikle pasif katılımı tercih ettikleri bildirilmektedir [16,17,18]. Başka bir çalışmada ise öğrencilerin okudukları bölümler ile serbest zaman etkinliğine katılım amacı arasında ilişki bulunduğu belirtilmekte, örneğin sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilerce faaliyete katılımın sağlık açısından faydalı olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda faaliyetlere katılım ile insanın bilgi ve kültürünün artacağı, sıkıntılardan kurtulacağı ortak görüş olarak ifade edilmektedir. Aynı çalışma kapsamında arkadaşlarla birlikte olma duygusunun sosyal bilimlerde yüksek oranda gerçekleştiği bildirilmekte dolayısıyla serbest zaman değerlendirme konusunda bu özelliğin önemli bir değişken olduğu belirtilmektedir [19].

Terzioğlu ve Yazıcı’nın çalışması (2003) serbest zaman faaliyetlerinde pasif katılım olarak nitelendirilen kitap, gazete okuma, sinema ve tiyatroya gitme faaliyetlerinin bütün bölümlerde aktif katılım gerektiren serbest zaman faaliyetlerinden çok daha fazla oranda ilgi gördüğünü ortaya koymakta ve bireylerin pasif faaliyetleri tercih ettiklerini göstermektedir [19]. Öğrencilerin serbest zaman etkinliklerine katılmama nedenleri arasında aşırı ders yoğunluğu, etkinlik gün ve saatlerinin uymaması gibi nedenler olduğu görülmektedir. Ayrıca serbest zamanı değerlendirme ile ilgili almış olduğu eğitim ve öğrenim de bireyi etkileyebilmektedir. Demirel ve Harmandar (2009) tarafından yapılan bir çalışmada; serbest zaman etkinliklerine katılımdaki en büyük engelin sosyal ortam ve bilgi eksikliği olduğunu ifade etmektedirler [20]. Bu nedenle dershanelere giden öğrencilerin bilgilendirilmelerine yönelik daha fazla olanaklar yer almalı ve bilgilendirmede doğru iletişim kanalları kullanılmalıdır. Öğrencilerin serbest zamanlarında daha çok müzik dinlemeleri, sinema ve tiyatro gibi sosyal aktivitelerde bulunmaları, kitap okumaları ve şehir içindeki mekânlarda vakit geçirmeleri onları pasif katılım ağırlıklı bir hayat tarzına sürüklemektedir. Bireyler serbest zamanlarında sportif etkinliklere giderek daha az yer vermektedir. Kuşkusuz etkinliklere katılmama nedenleri arasında,

ders yoğunluğu önemli derecede yer almaktadır. Bu noktada toplumların geleceği olan gençlerin serbest zamanlarını nasıl verimli değerlendireceklerini öğrenmeleri konusunda üniversitelere çok büyük görevler düşmektedir.

Dershanelere devam eden öğrencilerin serbest zaman etkinliklerine katılımında hangi etmenleri önemli gördüklerinin ortaya konulması, onların bu etkinliklere katılımlarını kısıtlayan etmenlerin belirlenmesi ve ortadan kaldırılması yolunda ele alınabilecek çabalar önemlidir. Araştırmada öğrencilerin yeterince serbest zamana sahip oldukları belirlendiği halde, bu zamanın nasıl değerlendirileceği konusunda eksiklik olduğu göze çarpmaktadır. Dolayısıyla tek başına serbest zamanın var oluşu pek bir anlam ifade etmemektedir. Kişilerin bu zamanda neler yapacağını bilmesi, zaman planlamasını gerçekleştirmeleriyle mümkündür. Zaman planlaması bilincinin verilmesi bu açıdan önem taşımaktadır. Çalışma saatlerinin gittikçe azaldığı, boş zamanın arttığı bir çağda rekreasyon bilinci iyice önem kazanmaktadır. Nüfusun hızla arttığı günümüzde buna paralel olarak rekreasyon eğitimcileri ve rekreasyon çeşitliliği de artmak durumundadır. Bunun için söz konusu etkinliklerin gerçekleştirileceği alanlara ihtiyaç giderek çoğalmaktadır. Bu düşünceden hareketle; ülke gençliğinin zaman planlaması ve rekreasyon bilincine sahip olması açısından okullara büyük görevler düşmektedir. Bu konuyla ilgili öğrencilerle yapılan görüşmelerde 'serbest zamanın verimliliği' ile ilgili olarak bu etkinliklerin önceden belli çerçeveler dahilinde planlı, programlı ve örgütlü yapılması, ayrıca belli grup ve vakıflara dahil olmanın bu verimliliği arttıracığı vurgulanmıştır.

Dershaneye devam eden öğrencilerde kazanılması hedeflenen bir sınav olduğunda ders çalışmak ve başka bir uğraşı ile zaman geçirmemek genellikle tercih edilen bir olgudur. Dolayısıyla serbest zamanda öğrencilerin katılacağı faaliyetlerin motivasyonu bozacağı ve olumsuz etkileyeceği düşüncesi günümüz birey ve toplumunda yerleşik bir hal almıştır. Bu çalışmada öğrenciler dershaneye devam ederken katıldıkları serbest zaman faaliyetlerinde kısa süreli de olsa bir rahatlama sağladıklarını, kendilerine yeniden enerji depoladıklarını ve serbest zamanlarını planlı bir şekilde değerlendirebildiklerini belirtmektedir. Gerçekten İyi yönetilen bir zaman kavramı bireyin sosyal, psikolojik ve fiziksel ihtiyaçlarını temin eder, beden dengesini düzenler ve bireyi daha başarılı kılar.

Sonuç olarak, serbest zaman etkinliklerinin gençlerin psiko-sosyal gelişimlerinde olumlu etkileri düşünülduğünde, niteliğinin artırılmasının ne denli önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu yüzden sözü edilen etkinlikler sadece toplumun bir kesiminden değil toplumun çeşitli sosyo-ekonomik düzeylerinden gençlere ulaşacak şekilde yeniden yapılandırılmalı, yerel yönetimlerle iş birliği içinde yaygınlaştırılarak mahallelere kadar inmelidir. Mevcut gençlik hizmetleri, hangi yönetim birimine bağlı olursa olsun, bir çatı altında toplanarak çalışmalar güçlü bir eşgüdüm altında psikolojik formasyona sahip liderler tarafından yürütülmelidir. Bu konuda rekreasyon eğitimi veren üniversiteler işleyişin ana eksenini oluşturabilecek yeterlilikte yeniden yapılandırılarak serbest zaman değerlendirme sisteminin temel dinamiğini harekete geçirmelidir.

KAYNAKLAR

1. Bayless K G, Mull R F, Ross C M. Recreational Sports Programming, The Athletic Institute, USA, 1983, p.22.
2. Kelly J R. Leisure, Prentice-Hall, Englewood Cliffs, New Jersey, 07632, 1990.
3. Lumpkin A. Physical Education And Sport. A Contemporary Introduction. Second Edition, Times Mirror /Mosby College Publishing, USA, 199, p.5.
4. Davis B, Ros B, Roscoe J, Roscoe D. Physical Education And Study Of Sport. Fourth Edition. Mosby, Harcourt Publishers Limited, Spain, 2000, p.440,441.
5. Torkildsen G. Leisure And Recreation Management. Third Edition, 1992,s.26,28.

6. Abadan N. Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri. Ankara Yüksek Öğrenim Gençliği Üzerine Bir Araştırma. Ajans Türk Matbaası, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1961, No:135-117 s.1.
7. Kraus G R, Curtis J E. Creative Management in Recreation And Parks, 1982, p.4,158.
8. Mull R F, Bayless K G, Ross C M, Jamie LM. Recreational Sport Management . Third Edition, USA: Human Kinetics, 1997.
9. Daly J. Recreation and Sport Planning And Design.A Guidelines Manual.Australian Sport Commission, 1995, p.4.
10. Kraus R. Recreation Today, Program Planning and Leadership.Second Edition, 1977, p.8.
11. Ağaoğlu Y S. Türkiye'deki Üniversitelerin Rekreasyon Programlarının Geliştirilmesi. Doktora Tezi., Ondokuzmayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun, 2002, s.18,19,66.
12. Zengin E, Sertbaş K, Kolayış H. Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Boş Zaman Profilleri ve Raket Sporlarına Gösterdikleri İlgi Düzeylerinin Araştırılması Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi, 1 (1),2006.
13. Larson R W. Toward A Psychology Of Positive Youth Development. American Psychologist, 2000, 55 (1); 170-183.
14. Büküsoglu N, Bayturan A F. Serbest Zaman Etkinliklerinin Gençlerin Psiko-Sosyal Durumlarına İlişkin Algısı Üzerindeki Rolü, Ege Tıp Dergisi, 2005, 44 (3); 173 – 177.
15. Tennur Y L, Ardahan F. Akdeniz Üniversitesi Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinliklerine Katılım Nedenleri ve Değerlendirme Biçimleri, Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri Dergisi, 2009, 20 (4); 132–144.
16. Kiper T. Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi (Tekirdağ) Öğrencilerinin Rekreasyonel Eğilim ve Taleplerinin Belirlenmesi. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 2009, 6 (2); 191-201.
17. Önder S. Selçuk Üniversitesi Öğrencilerinin Rekreasyonel Eğilim ve Taleplerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi. Ziraat Fakültesi Dergisi, 2003, 17 (32); 31-38.
18. Süzer M. Üniversite Öğrencilerinin Sosyal ve Ekonomik Özelliklerine Göre Boş Zaman Faaliyetlerini Değerlendirme Biçimleri (Pamukkale Üniversitesi Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.
19. Terzioğlu A, Yazıcı M. Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Anlayış ve Alışkanlıkları (Atatürk Üniversitesi Örneği) E.,Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi, Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 2003, 5 (2); 1-31.
20. Demirel M, Harmandar D. Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyonel Etkinliklere Katılımlarında Engel Oluşturabilecek Faktörlerin Belirlenmesi. Uluslararası İnsan Kaynakları Dergisi, 2009, 6 (1); 838-846.